

ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РОЗВИТОК СТАРТАПІВ

Фера Світлана Володимирівна,

к. психол. н., доцентка

Національний університет

Чернігівська політехніка

Сергієнко Олена Андріанівна,

д. е. н., професорка

Калашник Марія Юріївна,

бакалавр

Національний технічний університет

Харківський політехнічний інститут

Вступ. Стартап-рух з кожним роком стає все більше популярним, однак такі інноваційні проєкти часто стикаються з проблемами фінансування, пошуку залучення інвесторів та масштабування бізнесу. Заснування стартапу та його подальший розвиток залежить не тільки від наявності знань членів команди щодо правильності подачі матеріалів, які будуть представлені колу інвесторів, але й від психологічних чинників учасників та потенційних інвесторів.

Метою роботи є визначення основних психологічних чинників членів команди стартапу та потенційних інвесторів, що здійснюють прямий вплив на діяльність та розвиток інноваційного проєкту.

Матеріали та методи. В процесі виконання роботи був застосований міждисциплінарний підхід, що поєднує методи прикладної психології, економічної поведінки та теорії прийняття рішень.

Основними методами дослідження є:

- аналіз сучасних емпіричних та оглядових публікацій в галузі підприємницької психології, зокрема досліджень, присвячених впливу емоційних та когнітивних факторів на ефективність засновників стартапів;
- аналіз кейсів венчурного інвестування з фокусом на психологічні аспекти поведінки інвесторів.

Результати обговорення. Розвиток будь-якого стартапу залежить як від

засновників та учасників проєкту, так і від інвесторів, які, спираючись на певні вимоги та міркування, надають фінансування проєкту.

Однак психологічні аспекти відіграють ключову роль в прийнятті рішень обох сторін процесу. Так, наприклад, підприємцям необхідно мати стійкість під час вирішення певних питань, толерантність до високого ризику, когнітивну гнучкість та креативність тощо.

Стійкість являє собою вміння відновлюватися після труднощів, наприклад, проблем з отриманням ліцензій або щодо якості продукції, відмови у фінансуванні і тд. Стартап-середовище не є стабільним, саме тому учасникам проєкту варто зберігати наполегливість та емоційну стабільність. Для цього слід розглядати невдачі як тимчасові перешкоди, уникати вигорання за допомогою емоційної регуляції, а також визначити для команду стійку мотивацію продовжувати діяльність чи розвиток інноваційного проєкту.

Толерантність до високого ризику визначено тим, що підприємці повинні йти на прораховані ризики, враховуючи непередбачуваність стартап-середовища. Психологічними особливостями толерантності є критична оцінка компромісів між ризиком та винагородою, зберігання самовладання під час стресових ситуацій, розгляд невдачі як проміжного етапу навчання.

Когнітивна гнучкість виступає ключовим когнітивним механізмом, що дає змогу засновникам критично переоцінювати початкові припущення, модифікувати стратегії та генерувати інноваційні рішення а умовах невизначеності. Даний аспект сприяє швидкій інтеграції та адаптивному реагуванню на виклики зовнішнього середовища, знижує ризик когнітивного застою та уникнення надмірної прихильності до неефективних ідей, а також поєднання гнучкості мислення та креативності є визначальним фактором для забезпечення сталої інноваційної динаміки в стартап-середовищі [1].

Крім того, важливо розглянути психологічні аспекти, які впливають на інвесторів та їхні прийняття рішень, від яких залежить майбутній розвиток та діяльність стартапів.

Страх втратити можливість можна визначити як емоційний фактор, який

може суттєво впливати на рішення щодо фінансування. Інвестори можуть відчувати тиск щодо інвестування в стартап через інтерес інших осіб, або страх втратити можливість, який згодом призводить до необдуманих та спонтанних рішень, що можуть не відповідати їхній довгостроковій стратегії.

Так званий «стадний інстинкт» - ефект, коли людина слідує за рішенням натовпу, не роблячи при цьому самостійних суджень, що в контексті фінансування проєкта може призвести до інвестиційних тенденцій. В такому випадку інвесторам слід самостійно розібратися в особливостях певного проєкту та його виходу на ринок, що дозволить сформулювати власну думку щодо успішності стартапу та допоможе відповісти на питання, чи варто підтримувати та фінансувати дану інновацію [2].

Висновки. Отже, дослідження підтвердило думку, що психологічні чинники мають вплив на всі етапи функціонування та життєдіяльності стартапі—від початкової ідеї до масштабування бізнесу та розширення ринків. Стійкість, толерантність до ризику, емоційна регуляція є визначальними характеристиками підприємців, які діють в умовах невизначеності та нестабільності. Здатність засновників до гнучкої адаптації та інноваційного мислення сприяє стратегічному розвитку стартапу.

Рішення інвесторів щодо фінансування проєктів значною мірою зумовлюються психологічними упередженнями, серед яких найчастіше проявляється страх втратити можливість та стадне мислення. Дані чинники можуть суттєво спотворювати об'єктивну оцінку стартапу.

Таким чином, як засновникам, так і потенційним інвесторам слід підвищувати психологічну обізнаність щодо механізмів прийняття рішень та здійснювати саморефлексію в процесі вибору інноваційного проєкту та визначення його стратегічних дій. Інтеграція психологічної експертизи в екосистему стартапів сприятиме підвищенню якості управлінських рішень, зниженню впливу неусвідомлених упереджень та забезпеченню довготривалої життєдіяльності стартапів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. «The Psychological Traits Most Critical for Entrepreneurs Facing Uncertainty and Risk in Startup Environments». *Zigpoll*. URL: https://www.zigpoll.com/content/what-psychological-traits-do-you-believe-are-most-critical-for-an-entrepreneur-facing-high-levels-of-uncertainty-and-risk-in-startup-environments?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 22.07.2025)

2. «The Psychology of Investment Decisions: Understanding the Minds of Venture Capitalists». *Jpnfintech*. URL: https://www.jpnfintech.com/the-psychology-of-investment-decisions-understanding-the-minds-of-venture-capitalists/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 23.07.2025)